

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Volvminibvs Comprehensvs

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Ex principiis doctrinæ Augustinianæ eadem veritas manifestatur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](#)

per motionem moralem & gratiam excitantur, que constituit in illuminatione & pia cogitatione intellectus: non autem per motionem physicam & physicam applicantem.

Verum praterquam quod haec responsio §. sequentiū impugnabitur, eam expresse, & intermissis excludit D. Thomas super cap. 8. Epistola ad Romanos, leſt. 3, ubi ait: Posset sic intellegi, quia unigenitus Spiritus Dei aguntur, sicut quodammodo doctore & libro, quodquidem facit Spiritus Sanctus, in quantum nos illuminat interioris quid facere debeamus. Et paulo post subiungit: Sed plus intelligentiam est in hoc quod dicitur, quod Spiritu Dei aguntur. Ita cum agi dicuntur, quod quodammodo superiori injunctio navenatur: unde de bruis dicimus, quod non agit sed aguntur, quia à natura moventur, & non ex proprio motu ad suas actiones agentes. Similiter etiam in spirituali, non quasi ex motu proprio voluntatis principaliter, sed ex instinctu Spiritus Sancti induitur ad aliquid agentium secundum illud saepe: Cum veneris quasi fluvius violentus quem Spiritus Dei cogit. Et Luca 4. dicitur quod Christus ageretur a Spiritu in desertum. Non tam (subiungit S. Doctor) per hoc excluditur quin viri spiritu per voluntatem & liberum arbitrium operentur, quia ipsum motum voluntatis & liberum arbitrii spiritus Sanctus in eis causat: secundum illud ad Philippi 2. Deus est qui operatur in nobis velle & perficere. Non poterat S. Doctor felicitius & clarioribus verbis explicare nostram sententiam, ac simul principium Adversariorum fundatum evenerit.

§. III.

Ex Principis doctrina Augustiniana eadem veritas manifestatur.

[1] Nouemus adduc solent Augustini testimonia ad diuinorum decretorum efficaciam suadendi: breviota tantum & faciliora colligemus.

In primis ergo Aquilinus doctor, & invictissimus divina gratia propagator, variis in locis supra nobis relatis, docet hominem non posse diuinam voluntati resistere; & hoc ita certum reputat, ut si hoc credamus, periclitari primum nostra fidei confessionis intum, asleveret: Sed decreto pure indifferenter, & motioni moraliter tantum excitanti, voluntas potest resistere, etiam in sensu composto, & potentia consequenti: id est cum illa conjugante resistenter & diligenter, ut facientur Adversarii: Ergo decretum indifferens, doctrina Augustini repugnat.

Secundo; Idem S. Doctor variis in locis Translato precedenti relatis, docet Deum in sua prædictatione seu decreto, futura facta præfite: Sed diuinum decretum non potest esse medium ducens in certam & infallibilem notitiam actuum liberorum cognitionem, nisi sit ex se & ab intrinseco efficax, ut ibidem ostendimus, & facientur Adversarii, qui idcirco tale medium non assignant, sed recurrent ad veritatem objectivam, vel ad supercomprehensionem causarum secundarum, ut constat ex dictis ibidem: Ergo Augustinus agnoscit in Deo decreta ex se & ab intrinseco efficacia.

Tertio: Idem Augustinus de Gracia & libero arbitrio cap. 5. de Corrupt. & Gratia cap. 10. 12. 14. de Praedictis SS. cap. 6. & alibi paſtim, recognoscit gratiam efficacem ab intrinseco, quia Deus corda hominum certissime, indeclinabiliter, insuperabiliter, invictissime, immutabiliter, & infallibiliter, trahit, & convertit, quando, ubi, &

A quomodo voluerit: etijs verba brevitas causa praetermitto: sufficientia ista quæ habentur in libro de Praedictis SS. cap. 8. Hec itaque gratia, quæ occulata humanis cordibus, divinâ largitione tribuitur, à nullo duro corde respicitur: ideo quippe tribuitur, ut cordis duritia primus inferatur. Quæ verba soli gracie ex se efficaci posunt cum proprietate applicari: At semel admisæ gratiæ ab intrinseco efficaci, necessario debet concedi decretum ab intrinseco efficax, ut facientur Adversarii, & de se manifestum appareat: Ergo talia decreta ab intrinseco efficacia, sunt de mente sancti Patris nostri Augustini.

16.

Quarto: Augustinus pluribus in locis certitudinem & infallibilitatem consensus nostræ voluntatis à Deo prævisi, reducit in diuinam omnipotentiam, & in supremum dominum quod Deus habet in nostris voluntates; ut constat ex cap. 14. libri de Corrupt. & Gratia, ubi ait, quod Deus de ipsis hominum voluntatibus quod vult facit. Quod sine dubio habet humanorum cor diuinum quocunque voluerit inclinandum omnipotissimam potestarem. Quod magis habet in potestate voluntatis hominum, quam ipsius. Item cap. 20. libri de Gratia & libero Arbitrio dicit, Deum domini voluntatis hominum. At negantes decretum ab intrinseco efficacia, non reducunt infallibilitatem consensus voluntatis nostræ in diuinam omnipotentiam, & in supremum & abolitum dominum in nostris voluntates, sed in ejus præscientiam explorantem circumstantias temporis & loci, in quibus voluntas creata, sub auxilio Dei indifferente, & moraliter tantum excitante, se ipsam determinatur est ad consensum: Ergo illi longissime ab Augustino distant.

17.

Quinto: Idem S. Doctor libro 1. ad Simplicianum qu. 2. dicit quod Effectus misericordie Dei non potest esse in hominis potestate, ut fructu ille miserere, si homo nolit: si enim Deus miseretur, ergo iam voluntus, ad eandem quippe misericordiam pertinet ut velimus; Deus enim est qui operatur in nobis vello & perficere. Ergo ex Augustino efficacia diuinæ decreti, & gratiæ ex illo profluentis, non subiicitur libero arbitrio, nec expectat, aut supponit, sed potius efficit & causat ejus determinationem & consensum.

18.

Denique: Idem Augustinus in infinitis proponendum locis, docet Deum per suam gratiam facere homines ex nolentibus volentes ex repugnantibus consentientes, ut constat ex Epistola 10. 7. ad Vitaliem, Illam intus in ipsis hominum cordibus operari, non ut homines, quod fieri non potest, nolentes credunt, sed ut volentes ex nolentibus hant: ita enim loquitur libro 1. contra duas Epistolas Pelag. cap. 19. Denique in libro de Gratia & libero Arbitrio cap. 21. sicut agit: Agit omnipotens Deus in corde hominum, etiam motum voluntatis eorum, ut per eos agat quod per eos agere ipse voluerit, qui omnino in iuste a iugis velle non novit. Et post multa Scriptura testimonia, quæ ad hoc probandum adducit, tandem sic concludit: Hoc & talibus testimonios diuinorum eloquiorum, quæ omni cœmmemorare enim longum est, satis, quantum existimo, manifestatur, operari. Detin in cordibus hominum, ad inclinandas eorum voluntates quocunque voluerit, sive ad bona, pro sui misericordia, sive ad mala, pro meritis eorum (intellige quantum ad materiales & ad emittentes malicie subtilitatem) judicio utique suo, aliquando aperto, aliquando occulto, semper tamen iusto. Ergo ex Augustino, quidquid intimum est in nostra voluntate, & ex ejus sinu ysceribusq; nascitur, totum hoc

hoc à Deo causatur, nec ab illo supponitur, vel a expectatur. Unde Epist. 107. ad Vitalem dicit, quod bonam voluntatem cuiusque non invent in corde, sed facit.

19. Dices, Augustinum his locis solum velle, operari Deum motum hunc, & inclinationem, seu determinationem voluntatis nostræ, mediante motione moralis de se indifferenti, & objecti ex citatione, seu propositione.

Sed contra primò: Augustinus dicit Deum in tuis in corde hominum operari, id est in voluntate: Sed propositione objecti, seu motio moralis, intus in voluntate non sit, sed ab intellectu, qui est extra voluntatem: Ergo Augustinus non loquitur de motione morali.

Secundò: Idem S. Doctor de Gratia & liber Arbitrio cap. 15. dicit quod Deus facit ut faciamus prebendovires efficacissimas voluntati. Sed motio moralis non præbet vires efficacissimas voluntati, cum eam tantum extrinsecè, & objectivè alliciat & inviteret. Ergo de ea August. non agit.

- Confirmatur: idem S. Doctor loco supra relatō de Correto & Gratia, docet mutationem cordis in homine fieri in vi potestatis infinitæ Dei, qui sine dubio (inquit) habet inclinacionem cordium omnipotissimam potestatem. Atqui sola excitatione moralis, cum innititur propositioni objecti finiti, omnipotissimam potestatem non habet, sed est finita virtus & allicitas, ut constat: Ergo idem quod prius.

20. Confirmatur amplius: Idem Augustinus libro 2. contra duas Epist. Pelag. cap. 20. loquens de mutatione Regis Asueri, dicit quod Deus cor Regis occultissimam & efficiacissimam potestate convertit, & transmutat ab indignatione ad lenitatem &c. Quæ verba ita emphatica, procul dubio, motionem plusquam moralem designant.

Addo etiam quod Pelagius hanc moralem motionem, media illustratione & propositione objecti, non negavit, saltē in tertio statu sue hæresis, ut constat ex verbis ipsius Pelagii, quæ supra retulimus ex Augustino libro de Gratia Christi cap. 7. & 10. quibus docet Pelagius, quod Deus operatur in nobis velle quod bonum & sanitatem est, quatenus nos multiformi, & ineffabiliter dono gracie celestis illuminat: quatenus stuporem suscitat voluntatem, & suadet omne quod bonum est &c. Et tamen talem illuminationem, suasionem, & exhortationem moralem non sufficere, docet Augustinus ibidem: Ergo locis citatis non loquitur solum de Motione moralis.

S. IV.

Mens Divi Thomæ aperitur.

Dari in Deo circa nostros actus liberos, decreta ex te, & ex natura sua efficacia, mens est ac sententia D. Thomæ certa & indubitate, ut ex pluribus ejus doctrina principiis facile colligi potest.

21. In primis enim S. Doctor hic quest. 19. art. 5. docet quod voluntatis seu volitionis divina nulla est assignabilis causa: At si in eo sint decreta indifference, & arbitrii humani determinationem expectantia, erit assignabilis aliqua causa volitionis divina, nimirum consensus, seu determinatio liberi arbitrii creti, quæ erit causa ut Deus determinatè velit conversionem Petri v.g. & cui determinatè in actus liberos nostræ voluntatis influat: Ergo juxta D. Thomam, non dantur in Deo decreta indifference, determinationem voluntatis creatæ expectantia

Secundò, D. Thomas pluribus in locis, contingentiam & libertatem in operando voluntatis creatæ, non reducit in ipsam causam proximam tantum, sed in ipsam causam primam, tanquam in primam radicem, unde oritur in nostris actibus modus libertatis & contingentia. Nam f. Perhierm lect. 14. dicit quod voluntas divina est intelligenda ut extra ordinem entium existens, veluti causa quedam profundissimum ens, & omnes ejus differentias: sunt autem differentiae entis possibile & necessaria, & ideo ex ipsa voluntate divina originantur necessitas & contingentia in rebus. Et 1. parte quest. 22. art. 4. ut quod modus contingentia & necessitatibus adit sub visione Dei, qui est universalis provisor totius ens: non autem sub provisione aliquorum particularium provisorum. Idem docet 6. Metaph. lect. 3. infra, his verbis: Ad divinam providentiam pertinet non solum quod faciat hoc ens, sed etiam quod determinetur vel necessitatem, unde causatur: caput alterum eius subditur solum quod effectus ipsum vero est necessario, vel contingenter, dependet ex causa alteri, qui est causa entis in quantum est ens, à qua ordo necessitatis & contingentia in multis provent. Cum hoc autem principio, quod frequenter repetit & inculcat S. Doctor, tanquam principium, ac firmissimum suæ doctrinae fundamentum, decreta indifference & Molinistica, consensum & determinationem voluntatis creatæ supponit, vel expectantia, non posse coherere, manifestum est. Si enim causa prima haberet in se vim causandi libertatem & contingentiam nostrorum actuum, multo magis quam ipsa causa proxima creat, evidens est quod non debet illam supponere vel expectare à voluntate creata, & a consensu futuro, sed illam prævenire, & efficere, cum nulla causa supponat vel expectet suum effectum, sed illum causet & præveniat, saltem prioritate naturæ, ut docent Philosophi, qui idcirco definit causam, id ad quod sequitur effectum.

Addo quod, si ex divino decreto, ut a primo principio & prima radice, ordo contingentia & necessitatis in rebus creatis oriatur, & emanet, illud ex se & in se habet vim & principium componendi & servandi libertatem & contingentiam in nostris actibus; quia habet principium & vim eam causandi, ac proinde non potest eam tollere, quamvis prioritate causalitatis & naturæ, consensum & determinationem nostræ voluntatis antecedat: & sic everitur ac corruit principium & feret unicum Adversariorum fundamentum.

Confirmatur: S. Thomas 1. Ad Anniab. dist. 47. quest. unicâ art. 4. dicit quod voluntate Dei non solum res in esse producuntur, sed etiam rebus producendis modum quo producuntur PRÆDETERMINAVIT. Quibus verbis decreatum indifference, & expectans determinationem consensus nostri penitus jugulavit. Si enim Deus rebus producendis modum quo producuntur prædeterminavit, etiam prædeterminavit & prædeterminavit modum libertatis & contingentia, cum quo nostri actus liberi producuntur, ac proinde illum non supponit, vel expectat a libero arbitrio, ut docent Molinisti, sed potius illum efficit & causat, ut assertum Thomistæ.

Secundum principium doctrinae D. Thomas, ex quo etiam sequitur manifesta destructione decretorum indifference, est affine præcedenti, & conti-